

SYMPOZJA I KONFERENCJE

Jan Klementowski

Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
Uniwersytet Wrocławski

40 LAT „BARANÓWKI” STACJI POLARNEJ UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO NA SPITSBERGENIE

W Uniwersytecie Wrocławskim, w Oratorium Marianum, pod patronatem JM Rektora prof. Marka Bojarskiego i dziekana Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska prof. Stanisława Staśko, odbyło się 21 października 2011 r. seminarium z okazji 40-lecia wrocławskiej Stacji Polarnej im. Stanisława Baranowskiego, założyciela Stacji, popularnie zwanej „Baranówką” lub „Werenhusem”. W seminarium wzięło udział ponad stu uczestników z kraju i zagranicy, którzy w oparciu o Baranówkę prowadzili swoje badania naukowe lub eksploracyjne. Szczególną radość sprawiła nam Pani mgr inż. Krystyna Baranowska, żona twórcy Stacji, projektantka „Baranówki”, która przyjechała wraz z córką z Norwegii oraz Rodzina Stanisława Baranowskiego.

Warto wspomnieć, że wrocławska Stacja Polarna była pierwszą, uniwersytecką stacją polarną na Spitsbergenie, zbudowali ją sami uczestnicy wypraw, którzy również z powodzeniem realizowali swoje programy naukowe. Baranówka powstała przy minimalnych kosztach, nakładem pracy i pasji wrocławskich polarników.

Po oficjalnym otwarciu seminarium przez prorektora ds. nauki i współpracy z zagranicą prof. Adama Jezierskiego i powitaniu uczestników, miały miejsce ciekawe wystąpienia, często niezwykle serdeczne i emocjonalne, świadczące o dobrej atmosferze do badań naukowych i wypoczynku, w Baranówce.

Jerzy Pereyma (Uniwersytet Wrocławski), wieloletni kierownik Stacji Polarnej przedstawił historię stacji, a Marek Górski (Instytut Geofizyki PAN, Warszawa) przypomniał sylwetkę Stanisława Baranowskiego. Zwrócił uwagę, że Stanisław Baranowski był nie tylko świetnym organizatorem badań polarnych, wychowawcą i nauczycielem młodych polarników, a przede wszystkim wybitnym glaciologiem, uczonym, twórcą koncepcji lodowców politermicznych Spitsbergenu. Ta nowatorska koncepcja oparła się próbie czasu i w dalszym ciągu jest aktualna.

Janusz Kida (Uniwersytet Wrocławski) przedstawił sylwetkę Jerzego Cegły” Kafla”, byłego prorektora ds. studenckich, badacza Grenlandii, Islandii i Spitsbergenu, lubianego i szanowanego przez studentów i pracowników.

Jacek Piasecki (Uniwersytet Wrocławski) przypomniał wspólną wyprawę na Spitsbergen z Czechami z Uniwersytetu w Brnie. Wyniki tych prac zostały opublikowane w wspólnej, pięknie wydanej, angielskojęzycznej monografii.

Pierwszą część seminarium kończyło wystąpienie Kazimierza Pękali (Uniwersytet Lubelski), związanego z „Baranówką” od 1973 roku. Szczególnie serdecznie wspominał profesora Alfreda Jahna oraz Jego inspirującą rolę w badaniach spitsbergeńskich nunataków. Zwrócił też uwagę, że „Baranówka” jest zawsze otwarta dla badaczy z różnych ośrodków

naukowych polskich i zagranicznych, posiada swoją niepowtarzalną atmosferę, jakże różną od hałaśliwych i zbyt gwarnych stacji narodowych.

Po krótkiej przerwie w imieniu czeskich glaciopleologów zabrał głos Joseph Řehák jr. Przedstawił dokonania eksploracyjne i naukowe polegające na penetracji wewnątrz lodowcowych jaskiń i korytarzy. Można powiedzieć, że badania te miały pionierski charakter nie tylko dla lodowców Spitsbergenu ale wytyczyły także nowy kierunek badawczy w glaciologii. Natomiast nieco kontrowersyjnie zostały przyjęte informacje o roli czeskich glaciopleologów w remontach i skali prac zabezpieczających „Baranówkę”, przeprowadzonych przez nich w latach dziewięćdziesiątych.

O polskich badaniach glaciopleologicznych lodowców Werenskiolda i Hansa mówił Stanisław Misztal. Zwracał uwagę na wyjątkowo dogodnie położenie Baranówki, sprzyjające tego typu badaniom. W podobnym duchu było utrzymane wystąpienie Wojciecha Moskala (Instytut Oceanologii PAN w Sopocie).

Niezwykle interesujące było, świetnie udokumentowane wystąpienie Wiesławy Krawczyk z Uniwersytetu Śląskiego. Z uczelnią tą Uniwersytet Wrocławski utrzymuje serdeczne kontakty, od chwili jego powstania. To z Wrocławia trafili do powstającego Uniwersytetu Śląskiego badacze tej miary co Marian Pulina czy Jacek Jania. To oni wprowadzili do „Baranówki” swoich uczniów, przyszłych świetnych badaczy i polarników. Te ścisłe kontakty owocują wspólnymi publikacjami i udziałem w grantach. Dobra jest zwłaszcza współpraca w zakresie glaciologicznych, hydrogeologicznych i hydrochemicznych badań lodowca Werenskiolda. Damian Ignatiuk z Uniwersytetu Śląskiego, we wspólnym referacie z Dariuszem Puczką z Instytutu Geofizyki PAN, mówił o reakcji lodowców na współczesne zmiany klimatu.

Wszystkie wystąpienia były starannie przygotowane, doskonale udokumentowane, ilustrowane pięknymi zdjęciami, wykonanymi w okresie minionych czterdziestu lat. Na zakończenie sesji referatowej, kwiatami i długimi brawami, uczestnicy seminarium podziękowali za ponad 40-letnią pracę, długoletniemu kierownikowi Baranówki Jerzemu Pereymie.

Staraniem organizatorów sympozjum została wydana przeurocza książka *Magiczne miejsce „Baranówka”* zbiór wspomnień w 40-lecie stacji polarnej im. Stanisława Baranowskiego na Spitsbergenie pod redakcją Krzysztofa Migaly, Jerzego Pereymy i Jacka Piaseckiego. Książka zawiera 36 wspomnień i refleksji, często bardzo osobistych, bywalców Stacji, dla których była ona ciepłym domem i bezpieczną przystanią. Cały nakład książki rozszedł się w mgnieniu oka, a organizatorzy sympozjum planują jej dodruk.

Uzupełnieniem Sympozjum była wystawa fotograficzna, pokazująca piękno Arktyki, wzbudzająca wspomnienia i refleksje. Po zakończeniu oficjalnej części seminarium wszyscy jego uczestnicy późnym popołudniem zostali zaproszeni do Zakładu Klimatologii i Ochrony Atmosfery na wspólne ognisko.

Sympozjum dało możliwość spotkania dwóch, a nawet trzech pokoleń polskich i zagranicznych polarników. Stało się też okazją do odnowienia przyjaźni, a także do pokazania roli skromnej, wrocławskiej „Baranówki” – naszego „wrocławskiego domu pod biegunem”, w kompleksowych badaniach Arktyki.

Organizatorzy składają władzom uczelni serdeczne podziękowania za pomoc w organizacji seminarium i wsparcie finansowe.